

การอบรมและเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย

นายสนิท จรอนันต์

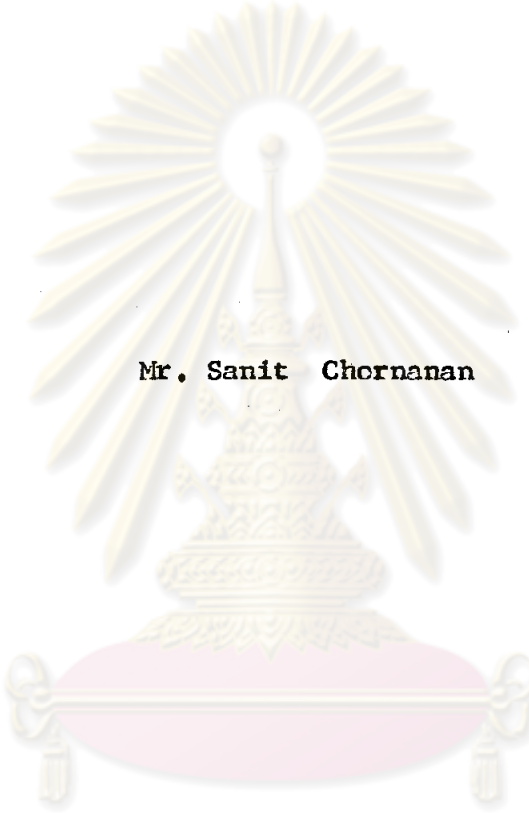
005120

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

The Political Socialization of Thai Naval Cadets

Mr. Sanit Chornanan

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of The Requirement

for the degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

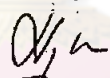
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การอบรมและการเรียนรู้ทางการ เมืองของนักเรียนนายเรือไทย
โดย   นายสนิท จรอนันต์
ภาควิชา   การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว

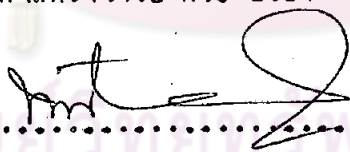

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ บุญมาก)

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การอบรมและเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย

ชื่อนิสิต นายสมิท จรอนันต์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

ภาควิชา การปกครอง

ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

ทหารเรือไทยได้เข้ามามีบทบาทในเวทีการเมืองของไทยเป็นเวลานาน การเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ๒๔๗๕ เป็นประจักษ์พยานในเรื่องนี้ ทหารเรือที่เข้ามามีบทบาทและมีอำนาจทางการเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบันคือทหารที่ได้รับมรดกแห่งการเรียนรู้ทางการเมืองมาจากอดีตนักเรียนนายเรือซึ่งถือเป็นกลุ่มเบื้องต้นของทหารเรือไทยต่อไปจะกลายเป็นนายทหารหลักที่เป็นกำลังสำคัญของกองทัพเรือและเป็นชนชั้นนำของประเทศ ระบบการเมืองของไทยไม่ว่าปัจจุบันหรืออนาคตจะเป็นอย่างไรอาจกล่าวได้ว่าขึ้นอยู่กับทัศนคติทางการเมืองของบุคคลชั้นนำทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จุดประสงค์สำคัญของการวิจัยนี้ ก็เพื่อศึกษาถึงทัศนคติทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออันเกิดจากกระบวนการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า เป็นไปในรูปใด เป็นอุปสรรคหรือเอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ตัวแปรที่นำมาพิจารณาในการศึกษาคือระดับการศึกษา อาชีพบิดา ภูมิลำเนา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ผลการศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรือประจำปีการศึกษา ๒๕๒๑ ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ถึงชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๕๑๓ คน พบว่านักเรียนนายเรือมีทัศนคติทางการเมืองทั้งแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตยรวมอยู่ในคนเดียวกัน แต่มีความโน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย กล่าวคือนักเรียนนายเรือร้อยละ ๖๒.๗๗ มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับสูง และในขณะเดียวกันก็มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ ๕๒.๕๔ ด้วย ระดับการศึกษา อาชีพบิดา และภูมิลำเนาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่าง

กันในทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรือในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นักเรียนนายเรือที่มีฐานะปานกลางลงมามีทัศนคติที่โน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมสูงกว่า นักเรียนนายเรือที่มีฐานะสูง แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

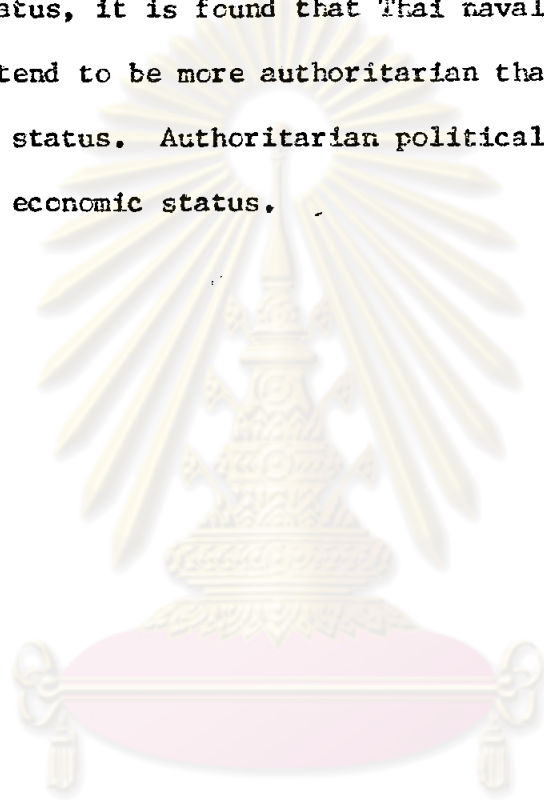
Thesis Title   The Political Socialization of Thai Naval Cadets
Name   Mr. Sanit Chornanan
Advisor   Assistant Professor Pornsak Phongpheaw, Ph.D.
Department   Government
Academic Year   1980

Abstract

Thai naval officers have played a role in the Thai political arena for a long time. The evidence, in this case, is the transformation from an absolute monarchy to a parliamentary government in 1932. The Thai naval officers involved in Thai politics, both past and present, are those who gained their political heritage from past political socialization. Thai naval cadets are the Thai naval officers' basic groups who become the key men of Royal Thai Navy and the elites. Thai political system, both present and future, largely depends on political attitudes of the nation's elites. The main objective of this research is to study the Thai naval cadets' political attitude and political culture which result from the existing political socialization process. The variables employed are level of education, father's occupations, residents, and family economic status.

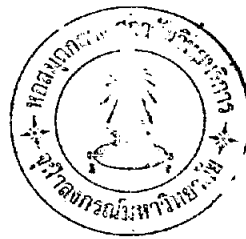
The result from the study of 513 Thai naval cadets' political socialization of the academic year 1978 indicates that Thai naval cadets have mixed authoritarian and democratic political attitudes, but they prefer authoritarianism to democracy. The percentage of Thai naval cadets with

authoritarian inclination is at 62.77 but those with democratic inclination is at 52.59. The percentage of authoritarian political attitude does not relate to the level of education, father's occupations and residents. As to family economic status, it is found that Thai naval cadets from middle-lower-class families tend to be more authoritarian than the Thai naval cadets of high family status. Authoritarian political attitude significantly relates to the family economic status.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้โดยตลอด และด้วยความกรุณาอย่างสูงของท่านศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ซึ่งได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสามท่านไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณพลเรือตรีจินดา ไชยอุดม อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนนายเรือที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำอธิบายเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนนายเรือ ตลอดจนให้เอกสารประกอบการค้นคว้าแก่ผู้เขียน

ขอขอบพระคุณ นาวาอากาศตรีบุญส่ง ศิริรัตน์ นาวาตรีสมาน หว่านพิช นาวาตรีชาลี พรประสิทธิ์ นาวาตรีสมศักดิ์ วิริยะศิริ ที่กรุณาให้การสนับสนุนในการติดต่อแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนนายเรือ และขอขอบคุณนักเรียนนายเรือทั้ง ๕ ชั้น ในปีการศึกษา ๒๕๒๑ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพันจ่าอากาศเอกหญิงรัชณี ศรีสุภสุพรรณ คุณภักดีศักดิ์ จรอนันต์ คุณพัชรา พุทธิชาติ คุณภัทรา จรอนันต์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและไม่ได้ถอนใจไว้นี่ด้วย

ขอโน้มคารวะคุณบิดามารดาและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตากรุณาต่อผู้เขียนอีกครั้งหนึ่ง

สมิท จรอนันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๗
ขอบเขตของการศึกษา	๘
สมมุติฐานในการวิจัย	๘
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๑๑
ระเบียบวิธีในการวิจัย	๑๒
คำนิยาม	๑๖
การเสนอทฤษฎี	๑๙
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๐
๒ การอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง : ความหมาย ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	๒๔
ความหมายของคำว่า "การอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง"	๒๔
กระบวนการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง	๒๘
วัฒนธรรมทางการเมืองกับการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง	๓๓
การศึกษากับการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง	๔๔

บทที่

หน้า

๓	นักเรียนนาย เรือกับการอบรมและการ เรียนรู้ทางการ เมือง	๕๓
	ส่วบันทึกที่มีอิทธิพลต่อการอบรมและการ เรียนรู้ทางการ เมืองของนักเรียน	
	นาย เรือ	๕๓
	บทบาทและอุดมการณ์ทางการ เมืองของทหารที่มีอิทธิพลต่อการ เรียนรู้ทาง	
	การเมืองของนักเรียนนายเรือ	๖๕
	ปัจจัยที่ เชื้ออำนาจให้ทหารเข้ามา มีบทบาททางการ เมืองในประเทศด้อย	
	พัฒนา	๖๗
	อุดมการณ์ทางการ เมืองของทหารในประเทศด้อยพัฒนา	๖๙
	บทบาทและอุดมการณ์ทางการ เมืองของไทย	๖๙
	ประวัติความเป็นมาของระบบการศึกษาในโรงเรียนนายเรือ	๗๓
๔	ผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการอบรมและการ เรียนรู้ทางการ เมืองของ	
	นักเรียนนายเรือ	๗๙
	ทัศนคติที่ไม่เป็นแบบอย่างนิยมของนักเรียนนายเรือ	๘๔
	ทัศนคติทางการเมืองที่เป็นแบบอย่างนิยมของนักเรียนนายเรือ	๑๐๔
	ระดับการศึกษา กับทัศนคติที่เป็นแบบอย่างนิยม	๑๓๙
	ทัศนคติที่เป็นแบบอย่างนิยมของนักเรียนนายเรือ กับอาชีพของบิดา	๑๔๕
	ทัศนคติที่เป็นแบบอย่างนิยมของนักเรียนนายเรือ กับภูมิลำเนา	๑๕๑
	ทัศนคติที่เป็นแบบอย่างนิยมของนักเรียนนายเรือ กับฐานะทาง เศรษฐกิจ	๑๕๖
๕	บทสรุปและข้อ เสนอแนะ	๑๖๓
	อภิปรายผลการวิจัยและข้อ เสนอแนะ	๑๖๖
	บรรณานุกรม	๑๗๔
	ภาคผนวก	๑๘๑
	ประวัติการศึกษา	๒๒๘

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปที่ได้รับคืนและที่คัด เลือกแล้ว	๑๔
๒ ร้อยละของนัก เรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นแบบประชาธิปไตย	๔๔
๓ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือ เกี่ยวกับ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาล	๕๑
๔ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการที่ว่านโยบายของรัฐบาลควรถูกกำหนดโดยเสียงข้างมาก	๕๒
๕ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการมี เสรีภาพในการพูดหรือการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง	๕๓
๖ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง	๕๔
๗ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการตัดสินใจปัญหาด้วยเสียงข้างมาก	๕๖
๘ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อ รัฐสภาในฐานะ เป็นสถาบันที่พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประเทศ	๕๖
๙ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง	๕๘
๑๐ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อความเท่าเทียมกันของมนุษย์	๕๘
๑๑ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อผู้บริหารประเทศที่มาจากการเลือกตั้ง	๕๘
๑๒ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการที่ว่าระบอบการปกครองประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาสังคม ได้ดีกว่าการปกครองแบบอื่น	๑๐๐
๑๓ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	๑๐๒
๑๔ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๑๐๓
๑๕ ร้อยละของนัก เรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยม	๑๐๘
๑๖ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อระบบอาวุโสในโรงเรียน	๑๑๒
๑๗ ทัศนคติของนัก เรียนนายเรือต่อการ เชื้อเพลิงระบบอาวุโส	๑๑๓

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
๑๘	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการปฏิบัติตามคำสั่งของรุ่นพี่	๑๑๔
๑๙	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการใช้อำนาจบังคับบัญชาของรุ่นพี่	๑๑๕
๒๐	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการปฏิบัติตามคำสั่งของรุ่นพี่	๑๑๖
๒๑	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อคำกล่าวที่ว่า "ชาติจะก้าวหน้า ถ้าประชาชนมีระเบียบวินัย"	๑๑๗
๒๒	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อกรณีสื่อที่ว่า หากเรามีผู้นำประเทศที่เข้าใจวิถีชีวิตของประชาชนแล้วจะสามารถแก้ปัญหาสังคมได้	๑๑๘
๒๓	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการใช้อำนาจของผู้นำเมื่อเกิดวิกฤตการณ์...	๑๑๙
๒๔	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่ออดีตนายกรัฐมนตรีที่เป็นทหารและพลเรือน...	๑๒๐
๒๕	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๒๑
๒๖	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อรูปแบบการปกครองของไทย	๑๒๑
๒๗	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย	๑๒๓
๒๘	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อความพร้อมสำหรับการปกครองแบบประชาธิปไตย	๑๒๓
๒๙	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อกรณีสื่อที่ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั้นเป็นเรื่องเพื่อฝันไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงในประเทศไทย	๑๒๔
๓๐	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อรูปแบบการปกครองของประเทศไทย	๑๒๖
๓๑	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการใช้อำนาจเด็ดขาดในการปกครองประเทศ	๑๒๖
๓๒	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการเข้ามาแก้ไขความวุ่นวายโดยทหาร ...	๑๒๗
๓๓	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการเข้ามาตราการพิเศษแทนกฎหมาย	๑๒๘
๓๔	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือเกี่ยวกับผู้นำ	๑๒๘
๓๕	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการเดินขบวนและการประท้วง	๑๓๑
๓๖	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการแก้ปัญหาสังคม	๑๓๑

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
๓๗	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อกรณีที่ว่า การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจหรือผู้มีความสามารถโดยชอบธรรมไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน	๑๓๒
๓๘	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมโดยผู้นำ	๑๓๓
๓๙	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่อการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์	๑๓๔
๔๐	ทัศนคติของนักเรียนนายเรือต่ออดีตนายกรัฐมนตรี	๑๓๕
๔๑	เปรียบเทียบทัศนคติที่เป็นแบบประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายเรือ	๑๓๘
๔๒	เปรียบเทียบระดับทัศนคติที่เป็นแบบอำนาจนิยมของนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายเรือ	๑๓๙
๔๓	เปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมจำแนกตามชั้นเรียน	๑๔๑
๔๔	เปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมจำแนกตามอาชีพบิดา	๑๔๗
๔๕	เปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมจำแนกตามภูมิลำเนา	๑๕๓
๔๖	เปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนนายเรือที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมจำแนกตามรายได้	๑๕๘

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
๑	
เปรียบเทียบทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ๒๕๗๕-๒๕๘๒	๖
๒	
แผนจัดระเบียบส่วนราชการโรงเรียนนายเรือ	๒๑๓
๓	
สายการบังคับบัญชาของนักเรียนนายเรือ	๒๑๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย